

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Методологія наукових досліджень»
2023 – 2024 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна педагогіка».
 Спеціальність: 231 Соціальна робота.
 Галузь знань: 23 Соціальна робота.
 Рівень вищої освіти: другий (магістерський).

Викладач	Попова Анастасія Сергіївна, к.пед.н., доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=84
Контактний телефон	063 335 99 68
Е-mail викладача	kovaleva.anastasia.45@gmail.com
Графік консультацій	вівторок: 12.00-14.00; четвер: 12.00-14.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	20	-	70	екзамен
заочна		-	-	-	

Семестр: III.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: методологія науково-дослідницької діяльності, магістерська робота, соціальна робота, соціальна педагогіка.

Мета курсу: сформувати знання уміння та навички організувати та проводити соціально-педагогічне дослідження із оформленням результатів у готовий науковий продукт у вигляді магістерської роботи

Предмет курсу: методологія науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності:

ЗК-5 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК-16 Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Результати навчання:

ПРН-14 Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН-20 Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Зміст курсу:

Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретико-методологічні основи.

Інтерпретація сутності науки. Генерування та ідентифікація наукової ідеї. Теоретико-концептуальні основи науки. Види науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти зі спеціальності 231 «Соціальна робота». Кваліфікаційні науково-дослідні роботи здобувачів ВО:

магістерські роботи. Науково-дослідницька робота здобувачів ВО поза навчальним процесом: особливості і види.

Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження.

Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези. Структура реферату. Структура кваліфікаційної роботи. Титульний аркуш кваліфікаційної роботи; Зміст кваліфікаційної роботи; Вступ до кваліфікаційної роботи; Актуальність дослідження; Об'єкт і предмет дослідження; Мета та завдання дослідження; Гіпотеза дослідження; Наукова новизна; Практична значущість дослідження; Методика дослідження. Основна частина наукового дослідження. Висновки. Список використаних джерел. Додатки. Правила технічного оформлення кваліфікаційних робіт.

Тема 3. Інформаційне забезпечення науково-дослідної діяльності

Система науково-технічної інформації України. Інформаційна база досліджень у галузі соціальної роботи. Пошук та накопичення наукової інформації. Бібліографічний пошук у бібліотеках. Пошук інформації у мережі Інтернет. Етика науковця. Академічна доброчесність у контексті пошуку наукової інформації та формування списку використаних джерел та посилань.

Робота з джерелами інформації. Бібліографічний опис інформації. Відбір виявлених джерел, побудова картотеки. Робота з джерелами інформації.

Стили оформлення списку наукових публікацій. MLA (Modern Language Association) style. APA (American Psychological Association) style. Chicago/Turabian style. Harvard style. ACS (American Chemical Society) style. AIP (American Institute of Physics) style. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style. Vancouver style. OSCOLA. APS (American Physics Society) style. Springer MathPhys Style. Етика науковця та його академічна доброчесність.

Тема 4. Методологія та методи наукового дослідження

Метод, методика, методологія: співвіднесення понять. Класифікація методів наукового дослідження: спеціально-наукові, загальнонаукові, філософські.

Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, опис, порівняння, вимірювання, експеримент. Теоретичні методи наукового дослідження: аналіз і синтез, індукція та дедукція та ін. Філософські та загальнологічні методи наукового дослідження. Методика виконання наукових досліджень в галузі професійної діяльності. Теоретичне дослідження. Емпіричне дослідження. Психолого-педагогічне обстеження. Вивчення передового досвіду в соціальній роботі.

Тема 5. Експеримент як складова частина наукового дослідження соціально-педагогічної дійсності

Експеримент у соціальній роботі. Етапи соціально-педагогічного експерименту. Історико-теоретичний аналіз явища. Планування програми експерименту. Розробка критеріїв, показників та рівнів. Аналіз отриманих результатів. Статистичні методи обробки даних у соціально-педагогічному експерименті. Обґрунтування системи показників для дослідження соціальних проблем. Опис методик в науковій роботі. Опис емпіричної процедури в науковій роботі.

Понятійний апарат соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Генеральна та вибіркова сукупності. Аналіз документів. Анкетне опитування. Соціологічне інтерв'ю. Соціометричне опитування. Фокусоване групове інтерв'ю. Соціологічне спостереження. Соціологічний експеримент.

Тема 6. Презентація результатів наукового дослідження

Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи. Поняття та призначення презентації результатів наукового дослідження. Комп'ютерні технології підготовки та проведення презентації. Порядок подання роботи на рецензування. Підготовка виступу. Психологічні

аспекти, що знижують ефективність презентації: страх, неадекватна форма реагування на критику. Презентація наукового проекту, заснована на моделі особистої ефективності GoMAD.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари бесіда (вступна, бесіда-повторення); наочні (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); практичні: (вправи, моделювання життєвих ситуацій, дослідження); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю (метод письмового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Навчальний курс складається з лекційних занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи.

Заохочується висловлювання власної точки зору, творчий підхід до виконання передбачених програмою курсу завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Лекційні заняття передбачають надання студентам загального огляду ключових концепцій і тем, що включені в програму курсу. Вони служать для введення здобувачів у предметну область та створення основного теоретичного фундаменту. На лекціях здобувачі можуть отримувати загальну інформацію про сутність наукових досліджень, грантову та проектну діяльність, а також знайомитися з теоретичними концепціями та методологічними підходами. Протягом лекцій викладач може також надавати приклади з реального життя, ілюструвати теоретичні поняття на прикладах, ініціювати обговорення та стимулювати інтерес до предмету шляхом звернення до виконаних завдань самостійної та індивідуально-дослідницьких завдань. Однак важливо пам'ятати, що кількість лекційних занять обмежена, і їх головна мета – встановити загальні основи і напрямки досліджень.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом лекційного заняття з відповідної теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

Важливо враховувати, що оформлення самостійної роботи та ІНДЗ передбачає форматування тексту відповідно до загальноприйнятих вимог (редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, без розстановки переносів, стиль – normal (звичайний), інтервал між рядками – одинарний. Назва файлу роботи повинна відповідати прізвищу + назва роботи, (Наприклад Попова_СР та ІНДЗ до теми 1). Параметри сторінки: - розмір полів: ліве – 2,5 см, праве – 1,0 см, верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см; сторінки без нумерації, абзац – 1,25, текст вирівняний по ширині.)

В умовах дистанційного навчання лекційні заняття проводитимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводитимуться згідно визначеного вище графіку.

За умови оповіщення про повітряну тривогу, здобувач має право вийти з пари за попередженням викладача. Пропущену пару необхідно опрацювати асинхронно.

Допуск до екзамену передбачений за умов: набрання 25 балів за роботу протягом семестру, наявності конспекту усіх лекцій та наявності виконаних завдань самостійної роботи та ІНДЗ (самостійних та індивідуальних занять). Екзамен відбувається у форматі захисту проекту вступу кваліфікаційної роботи, у супроводі презентації та проекту тез за темою кваліфікаційної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (комп'ютер, проектор); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екзамен	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2			
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
4.1	4.2	5.1	5.2	6.1	6.2			
25		25		25				

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль¹)

№	Вид робіт за темами	Бали рейтингу (денна форма)	Бали рейтингу (заочна форма)
Тема 1.			
1.1.	Виконання самостійної роботи до теми 1: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними;	0 – 5	
1.2.	Виконання ІНДЗ до теми 1: - Заповнення таблиці - Написання тез до теми магістерської роботи	0 – 20 5 15	
Максимум за тему 1		25 балів	
Тема 2			
2.1.	Виконання самостійної роботи до теми 2: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
2.2.	Виконання ІНДЗ до теми 2: - Написання об'єкту, предмету та мети до кожної теми. Усього 2 - Написання наукового апарату до тему власної магістерської роботи	0 – 20 0 – 5 (2,5*2) 0 – 15	
Максимум за тему 2		25 балів	
Тема 3			
3.1.	Виконання самостійної роботи до теми 3: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 - 5	
3.2.	Виконання ІНДЗ до теми 3: - Базовий список літератури; - Оформлення джерел за вимогами	0 – 20 0 – 10 0 – 10	
Максимум за тему 3		25 балів	

¹ Детальний розподіл балів та критерії оцінювання до кожного виду робіт представлені у «Системі оцінювання» та розміщені на електронній платформі підтримки навчання Moodle БДПУ

Тема 4			
4.1.	Виконання самостійної роботи до теми 4: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
4.2.	Виконання ІНДЗ до теми 4: • Проект методології власного дослідження	0 – 20	
Максимум за тему 4			25 балів
Тема 5			
5.1.	Виконання самостійної роботи до теми 5: • Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
5.2.	Виконання ІНДЗ до теми 5: • Програма експерименту	0 – 20	
Максимум за тему 5			25 балів
Тема 6			
6.1.	Виконання самостійної роботи до теми 6: - Підготовка додаткових питань та опитування за ними.	0 – 5	
6.2.	Виконання ІНДЗ до теми 6: - Проект вступу до магістерської роботи - Презентація до вступу	0 – 20 0 – 15 0 – 5	
Максимум за тему 6			25 балів

За підсумками навчання за один семестр здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів² – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – екзамен або залік.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

2 Мінімальний допуск до екзамену здобувача можливий за умови набрання ним 25 балів за виконанні роботи протягом семестру.

Список рекомендованих джерел:

1. Босенко А. І. Науково-дослідна діяльність галузі освіти / А. І. Босенко, О. М. Вержиховська, О. В. Гаврилов, В. А. Гурський : навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2014. 160с.
2. Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця : Планер, 2010. 308 с.
4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-е видання. К. : Центр учбової літератури, 2019. 144 с.
5. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Ромус-Поліграф, 2002. 128 с. Режим доступу: http://ualib.com.ua/b_162.html
6. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с. Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
7. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб./ А.П. Ладанюк, Л.О. Василенко, В. Д. Кишенько. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с. Режим доступу: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
8. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник / автори: Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 89 с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/35930/3/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%98%D0%A5%20%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%9B%D0%86%D0%94%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%AC%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%87%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BA%20%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D0%B0.pdf>
9. Закон України Про вищу освіту від: 25.09.2020 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Закон України Про наукову та науково-технічну діяльність: від 16.10.2020 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Додаткові джерела:

1. Povidaichyk, O., Pedorenko, V., Popova, A., Turgenieva, A., Rybinska, Y., & Demchenko, I. Research Paradigm as a Value Guideline for Professional Training of Future Social Workers. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(3). (2021). P. 530 – 547. Retrieved from <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/3608>. (DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/465>)
2. Тургенева А. О, Попова А. С., Сизоненко І. Г., Петровська К. В., Гуренко О. І. Відеохостинг Youtube як засіб інформаційно-культурної соціалізації дітей молодшого шкільного віку. *Інформаційні технології та засоби навчання*. Т. 81, № 1. 2021. С. 60-81. (DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v81i1.3016>). ISSN: 2076-8184
3. Lopatina H, Tsybuliak N., Popova A, Bohdanov I, Suchikova Y. University without Walls: Experience of Berdyansk State Pedagogical University during the war. *Problems and Perspectives in Management*, Volume 21, Special Issue, 2023. P. 1 – 11. [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(2-si\).2023.02](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(2-si).2023.02)
4. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., Popova, A., Kovachov, S., Hurenko, O., & Bogdanov, I. (2023). Is science possible under occupation? Reflection and coping strategy [Special issue]. *Corporate Governance and Organizational Behavior Review*, 7(2), 314–324. <https://doi.org/10.22495/cgobrv7i2sip10>

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Верховна Рада України. Офіційний сайт (законодавство) <http://zakon4.rada.gov.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України. Офіційний сайт (урядовий портал) www.mlsp.gov.ua
5. Гугл Академія <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/node/1539>
7. Grafiati – ресурс для оформлення і пошуку літератури <https://www.grafiati.com/>

